

PRILOGA VIII

INSTRUMENT ZA PROSTO TRŽAŠKO PRISTANIŠČE

1. Člen

1. Da bi zagotovili, da bodo tržaško pristanišče in tranzitne ugodnosti na voljo za uporabo pod enakimi pogoji za vso mednarodno trgovino in za Jugoslavijo, Italijo in države srednje Evrope, tako kot je to običajno v drugih prostih lukah po svetu:
  - (a) se znotraj omejitev, ki jih vsebuje 3. člen tega instrumenta ali pa so z njim usklajene, ustanovi brezcarinsko pristanišče na Svobodnem tržaškem ozemlju;
  - (b) ima blago, ki potuje skozi Prosto tržaško pristanišče, pravico do prostega tranzita, kot to določa 16. člen tega instrumenta.
2. Mednarodni režim Prostega pristanišča urejajo določbe tega instrumenta.

2. Člen

1. Prosto pristanišče se ustanovi in upravlja kot državno podjetje Svobodnega ozemlja, ki ima vse lastnosti pravne osebe in deluje v skladu z določbami tega instrumenta.
2. Vse italijansko državno in paradržavno premoženje v mejah Prostega pristanišča, ki v skladu z določbami te Pogodbe preide na Svobodno ozemlje, se brezplačno prenese na Prosto pristanišče.

3. Člen

1. Območje Prostega pristanišča vključuje ozemlje in naprave prostih con tržaškega pristanišča v mejah iz leta 1939.
2. Ustanovitev posebnih con v Prostem pristanišču, ki bi bile pod izključno jurizdikcijo kake države, je nezdržljiva s statusom Svobodnega ozemlja in Prostega pristanišča.
3. Da pa bi zadovoljili posebne potrebe jugoslovanskega in italijanskega ladijskega prevoza po Jadranu, lahko direktor Prostega pristanišča na zahtevo jugoslovanske ali italijanske vlade in na podlagi soglasja Mednarodne komisije iz 21. člena na nekaterih predelih območja Prostega pristanišča nameni nekatera sidrišča izključno za uporabo trgovskih ladij, ki plovejo pod zastavo katere od obeh držav.
4. Če bi bilo treba območje Prostega pristanišča povečati, je tako povečanje mogoče na predlog direktorja Prostega pristanišča z odločitvijo Vladnega sveta in odobritvijo Ljudske skupščine.

4. Člen

Če ni v tem instrumentu drugače določeno, se zakoni in predpisi, ki veljajo v Prostem pristanišču, uporabljajo za osebe in premoženje v mejah Prostega Pristanišča, pri čemer opravljajo oblasti, odgovorne za njihovo uporabo na Svobodnem ozemlju, svoje naloge v mejah Prostega pristanišča.

5. Člen

1. Trgovskim ladjam in blagu vseh držav je dovoljen neomejen odstop do Prostega pristanišča, kar se tiče nakladanja in razkladanja tako blaga v tranzitu kot tudi blaga, ki je namenjeno na Svobodno ozemlje ali od tam prihaja.
2. V zvezi z uvozom v Prosto pristanišče, izvozom iz njega ali tranzitom skozi pristanišče oblasti Svobodnega ozemlja za takšno blago ne nalagajo carinskih ali drugih dajatev, razen tistih za opravljene storitve.
3. Vendar pa se za blago, ki se uvozi skozi Prosto pristanišče za porabo na Svobodnem ozemlju ali se s tega Ozemlja izvozi skozi Prosto pristanišče, uporabljajo ustrezna

zakonodaja in predpisi, ki veljajo na Svobodnem ozemlju.

6. Člen

Skladiščenje, shranjevanje, pregledovanje, razvrščanje, pakiranje in prepakiranje ter podobne dejavnosti, ki so se običajno opravljale v prostih conah tržaškega pristanišča, so v Prostem pristanišču dovoljene na podlagi splošnih predpisov, ki jih uvede direktor Prostega pristanišča.

7. Člen

- 1. Direktor Prostega pristanišča lahko v Prostem pristanišču dovoli tudi predelavo blaga.**
- 2. V Prostem pristanišču so dovoljene proizvodne dejavnosti tistim podjetjem, ki so v prostih conah tržaškega pristanišča obstajala pred začetkom veljavnosti tega instrumenta. Na predlog direktorja Prostega pristanišča lahko Vladni svet znotraj meja Prostega pristanišča dovoli ustanovitev novih proizvodnih podjetij.**

8. Člen

Znotraj Prostega pristanišča se dovolijo pregledi oblasti Svobodnega ozemlja v obsegu, potrebnem za uveljavljanje carinskih in drugih predpisov Svobodnega ozemlja za preprečevanje tihotapljenja.

9. Člen

- 1. Oblasti Svobodnega ozemlja so v Prostem pristanišču upravičene določiti in pobirati pristaniške pristojbine.**
- 2. Direktor Prostega pristanišča določi vse dajatve za uporabo naprav in storitev Prostega pristanišča. Te dajatve morajo biti razumne in ustrezne stroškom obratovanja, upravljanja, vzdrževanja in razvoja Prostega pristanišča.**

10. Člen

Pri določanju in pobiranju pristaniških pristojbin in drugih dajatev v Prostem pristanišču na podlagi 9. člena kot tudi pri zagotavljanju storitev in naprav Prostega pristanišča ne sme biti nobenega razlikovanja glede na državno pripadnost ladij, lastništvo blaga, ali iz kakršnihkoli drugih razlogov.

11. Člen

Prehod vseh oseb na območje Prostega pristanišča ali s tega območja urejajo predpisi, ki jih določijo oblasti Svobodnega ozemlja. Ti predpisi pa se uvedejo tako, da ne ovirajo po nepotrebnem državljanov katerekoli države, ki na območju Prostega pristanišča opravljajo svoje zakonite dejavnosti, pri prehajanju v Prosto pristanišče ali iz njega.

12. Člen

Splošna in posebna pravila, ki se uporabljajo v Prostem pristanišču, kakor tudi ceniki storitev v Prostem pristanišču, morajo biti objavljeni.

13. Člen

Obalna plovba in obalna trgovina na Svobodnem ozemlju se izvajata v skladu s predpisi, ki jih izdajo oblasti Svobodnega ozemlja, pri čemer se šteje da določbe tega instrumenta ne postavljajo v tem pogledu za te oblasti nikakršnih omejitev.

14. Člen

Znotraj meja Prostega pristanišča izvajajo oblasti Svobodnega ozemlja, kar se tiče ladij in tovara, ukrepe za zaščito zdravja in ukrepe za preprečevanje živalskih in rastlinskih bolezni.

15. Člen

Oblasti Svobodnega ozemlja so dolžne oskrbovati Prosto pristanišče z vodo, plinom, z električno razsvetljavo in energijo, s komunikacijami, kanalizacijo in z drugimi javnimi storitvami, kot tudi zagotavljati policijsko in gasilsko zascito.

16. Člen

1. Blagu, ki potuje po železnici med Prostim pristaniščem in državami, ki slednje uporabljajo, v skladu z običajnimi mednarodnimi sporazumi zagotavljajo Svobodno tržaško ozemlje in države, skozi katere blago potuje, prost tranzit brez kakršnegakoli razlikovanja in brez carinskih bremen ali dajatev razen tistih za opravljene storitve.
2. Svobodno ozemlje in države, ki prevzemajo obveznosti po tem instrumentu in čez ozemlje katerih poteka ta tranzitni promet tja in nazaj, storijo vse, kar je v njihovi moči, da v vseh pogledih in v največji možni meri zagotovijo lažji, hitrejši in učinkovitejši pretok blaga po zmernih cenah, in glede pretoka blaga v Prosto pristanišče in iz njega ne uporabljajo nobenih razlikovalnih ukrepov, kar se tiče tarif, storitev, carin, sanitarnih, policijskih ali kakršnihkoli drugih predpisov.
3. Države, ki prevzemajo obveznosti iz tega instrumenta, ne sprejemajo nobenih ukrepov v zvezi s predpisi ali tarifami, ki bi umetno preusmerile promet iz Prostega pristanišča v korist drugih morskih pristanišč. Ukrepi, ki bi jih sprejela jugoslovanska vlada in zagotavljajo promet pristaniščem v južni Jugoslaviji, se ne štejejo za ukrepe, namenjene umetnemu preusmerjanju prometa.

17. Člen

Svobodno ozemlje in države, ki prevzemajo obveznosti iz tega instrumenta, bodo na svojem ozemlju pod ne diskriminacijskimi pogoji v skladu z običajnimi mednarodnimi sporazumi zagotavljali svobodo poštnih, telegrafskih in telefonskih zvez med območjem Prostega pristanišča in katerokoli državo za tista sporočila, ki prihajajo iz Prostega pristanišča ali so tja namenjena.

18. Člen

1. Prosto pristanišče upravlja direktor Prostega pristanišča, ki ga bo zastopal kot pravno osebo. Vladni svet predloži guvernerju seznam kandidatov, usposobljenih za mesto direktorja Prostega pristanišča Guverner imenuje direktorja izmed predlaganih kandidatov po posvetovanju z Vladnim svetom. V primeru nesoglasja se zadeva predloži Varnostnemu svetu. Guverner lahko tudi odpokliče direktorja, če mu to priporoči Mednarodna komisija ali Vladni svet.
2. Direktor ne sme biti državljani Jugoslavije ali Italije.
3. Vse druge uslužbenice v Prostem pristanišču bo imenoval direktor. Pri vsakem imenovanju uslužbencev imajo prednost državljani Svobodnega ozemlja.

19. Člen

V skladu z določbami tega instrumenta direktor Prostega pristanišča sprejme vse razumne in potrebne ukrepe za upravljanje, obratovanje, vzdrževanje in razvoj Prostega pristanišča kot učinkovitega pristanišča, primerne za hitro odvijanje pristaniškega

prometa. Direktor je predvsem odgovoren za izvajanje vseh vrst pristaniških del v Prostem pristanišču, vodi obratovanje pristaniških naprav in druge pristaniške opreme in v skladu z zakonodajo Svobodnega ozemlja določa delovne razmere v Prostem pristanišču kakor tudi nadzira izvajanje ukazov in predpisov oblasti Svobodnega ozemlja v zvezi s plovbo.

20. Člen

1. Direktor Prostega pristanišča izdaja taka splošna in posebna pravila, ki so po njegovem mnenju potrebna pri opravljanju nalog, ki jih predpisuje prejšnji člen.
2. Samostojni proračun Prostega pristanišča, ki ga bo pripravljala direktor, se odobrava in uporablja v skladu z zakonodajo, ki jo ima sprejeti Ljudska skupščina Svobodnega ozemlja.
3. Direktor Prostega pristanišča predloži letno poročilo o delovanju Prostega pristanišča guvernerju in Vladnemu svetu Svobodnega ozemlja. Kopija poročila se pošlje Mednarodni komisiji.

21. Člen

1. Ustanovi se Mednarodna komisija Prostega pristanišča, v nadaljevanju "Mednarodna komisija", ki jo sestavljajo po en predstavnik Svobodnega ozemlja in po en predstavnik iz vsake od naslednjih držav: Francije, Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Zveze sovjetskih socialističnih republik, Združenih držav Amerike, Federativne Ljudske republike Jugoslavije, Italije, Češkoslovaške, Poljske, Švice, Avstrije in Madžarske, pod pogojem, da je ta država sprejela obveznosti iz tega instrumenta.
2. Predstavnik Svobodnega ozemlja je stalni predsednik Mednarodne komisije. Pri enakem številu glasov odloča glas predsednika.

22. Člen

Mednarodna komisija ima sedež v Prostem pristanišču. Njeni uradi in dejavnosti so izvzeti iz krajevne jurisdikcije. Člani in uradniki Mednarodne na Svobodnem ozemlju uživajo privilegije in imuniteto, kakršni so za neodvisno opravljanje njihovih nalog. Mednarodna komisija odloča o svojem sekretariatu, postopku in proračunu. Skupne stroške Mednarodne komisije si pravično delijo zdrave članice, kot se dogovorijo v Mednarodni komisiji.

23. Člen

Mednarodna komisija ima pravico preiskovati in pretehtati vse zadeve v zvezi z delovanjem, uporabo in upravljanjem Prostega pristanišča ali s tehničnimi vidiki tranzita med Prostim pristaniščem in državami, ki ga uporabljajo, vključno s poenotenjem postopkov ravnanja. Mednarodna komisija ukrepa na lastno pobudo, ali kadar jo na to opozorijo katerakoli država ali Svobodno ozemlje ali direktor Prostega pristanišča. Mednarodna komisija sporoči svoja stališča ali priporočila o takšnih zadevah prizadeti državi ali državam ali Svobodnemu ozemlju ali direktorju Prostega pristanišča. Ta priporočila se preučijo in sprejmejo se potrebni ukrepi. Če pa Svobodno ozemlje ali prizadeta država ali države sodijo, da takšni ukrepi ne bi bili v skladu z določbami tega instrumenta, se lahko zadeva uredi, kot je to določeno v 24. členu spodaj na zahtevo Svobodnega ozemlja ali katerakoli zainteresirane države.

24. Člen

Vsi spori v zvezi z razlago ali izvajanjem tega instrumenta, ki jih ni mogoče rešiti z neposrednimi pogajanjmi, se, če tako želi katerakoli od strank v sporu, razen če se stranki skupno ne dogovorita o drugačnem načinu reševanja, predložijo komisiji na

zahtevo ene ali druge stranke, ki jo sestavljajo po en predstavnik vsake vpletene stranke in tretji član, ki ga stranki sporazumno izbereta izmed državljanov tretje države. Če se stranki v roku enega meseca ne moreta dogovoriti o imenovanju tretjega člana, lahko katerakoli stranka zaprosi generalnega sekretarja Združenih narodov, da opravi imenovanje. Odločitev Komisije se sprejema z odločitvijo večine članov Komisije in je za obe stranki dokončna in obvezna.

25. Člen

Predloge za spremembe tega instrumenta lahko Varnostnemu svetu dajejo Vladni svet Svobodnega ozemlja ali tri oziroma več držav, ki so zastopane v Mednarodni komisiji. Vsaka sprememba, ki jo potrdi Varnostni svet, začne veljati na dan, ki ga določi Varnostni svet.

26. Člen

Za namene tega instrumenta se za državo šteje, da je prevzela obveznosti iz tega instrumenta, če je pogodbenica Mirovne pogodbe z Italijo ali je uradno obvestila vlado Francoske republike, da je prevzela taksne obveznosti.